

Ladislav Babić

Ne želim(o) stranke, već ZOD!

Švicarci su uspjeli skupiti preko 130 hiljada potpisa kako bi za dvije godine (2017-te) izašli na referendum o takozvanom *zajamčenom (temeljnem) osobnom dohotku (ZOD)*. Radi se o prijedlogu već dugo prisutnom u socijalno osjetljivoj javnosti, naročito među autentičnom ljevicom, da svaki državljanin – bez obzira na ekonomski i socijalni status (zaposlen ili nezaposlen) – dobija mjesečno određenu novčanu svotu dovoljnu za minimum preživljavanja. Daklem, to ne bi bila socijalna pomoć koja sama po sebi nije dostatna za život. *Švicarci* predlažu da to bude *2500 švicarskih franaka*. Pred nekoliko godina, iz iste skupine socijalno osjetljivih [iniciran](#) je referendum o ograničenju menadžerskih plaća koje su dosegle nebeski svod, no glatko je odbijen sa 65% glasova protiv. Strah da će u slučaju pozitivnog ishoda menadžeri sa sobom povući iz zemlje industriju koja osigurava građanima visoki standard, ipak je prevladao. No, bitniji je podatak da je 35% građana pokazalo visoku socijalnu osjetljivost, nepomućenu ekonomskim razlozima koji su im zasjenili socijalnu empatiju (prisjetimo se, *Švicarci* su većinom kršćani!). Vratimo se ideji o *ZOD-u*, koja nailazi na veliko protivljenje među mnogima, s argumentima koji su više negoli smiješni. Pregled rasprava moguće je naći [ovdje i ovdje](#). Ideja kao takva uopće nije nemoguća, čemu svjedoče *Aljaska* – s ne više od oko 2000\$ godišnje, namaknutih od prodaje nafte i zemnog plina, što ne može pokriti egzistencijalni minimum - i *Iran*, gdje svaki građanin mjesečno ima zajamčen prihod (bez rada) od 40\$. Pilot projekt bio je pred

nekoliko godina pokrenut u *Namibiji*, no svakako je cijela ideja realnija u visokorazvijenim zemljama (planira se pilot projekt u *Finskoj*).

Kad ljudi govore kako nema novaca za takvu revolucionarnu ideju (koja, usput budi rečeno, [smanjuje opasnost](#) krvavih socijalnih revolucija!) to je stoga što oni prihvaćaju svijet onakvim kakav jeste, smatrajući sve njegove manifestacije kojima bivaju izloženi, sasvim normalnima. Razumljivo, kad je ogromna većina stanovništva izrazito sklona sugestiji, volim to reći – dresurabilnosti. Izdaci za vojsku su im sasvim normalni, jer ih kao uvijek netko napada ili im prijete, dakako – s izuzetkom kad oni prijete ili napadaju druge! Silne obavještajne agencije razasute po *Globusu* samo svjedoče o socijalno evolutivno niskom stupnju ljudskog roda. Takvima je sasvim prihvatljiv [ovakav svijet](#) – u kojem 10% najbogatijih posjeduje 87% svih bogatstava – samo ako su se oni pozicionirali u neki samozadovoljni položaj. Mnogi se hipokrizijski pravdaju otrcanom uzrečicom da su "takva vremena", no - ne stvaraju ona ljude, već ljudi stvaraju vremena kojima se onda većina prilagođava. Zaista, svijet je puniji ljudskog smeća (da se manim eufemizama koji prikrivaju stvari) negoli smo to spremni zamisliti! Na prvi pogled bismo pomislili kako je sklonost sugestiji izraženija kod neobrazovanijih, međutim tome nije tako. Akademski obrazovani su na gotovo jednak način podložni utjecaju dresure u pogledu društvenih i ekonomskih pitanja kao i manuelni radnici. Ogromnoj većini, da bi uopće relevantno mogla suditi o tim problemima fali globalni uvid u problematiku, čime hoću reći – u *četverodimenzionalni kontinuum prostor vrijeme povijesti ljudskog roda*. Daklem, ne samo spoznaja geografske raspodjele socijalno ekonomske situacije (pojačana rasnim, vjerskim i inim iracionalnostima), već i povijesni uvid u nastanak aktualnosti, uključivo uzajamno djelovanje svih aktera (država, političkih i ekonomskih moćnika) na vladajućoj političkoj sceni planete.

Ne jednom sam razgovarao sa visoko obrazovanim ljudima koji se upinju tvrditi kako je, primjerice, *Švicarska* zaslužna za svoj visoki standard isključivo zaslugom svojih marljivih stanovnika, te bi i ostali svijet bio takav da su žitelji

slični *Helvecanima*. Ti, u vlastitoj struci izuzetno školovani i uspješni ljudi, pojma nemaju o povijesti svijeta, pa zadovoljni vlastitim profesionalnim i socijalnim statusom, ekraniranog uma sude o stvarima o kojima pojma nemaju. Time samo potvrđuju čuvenu [Marxovu misao](#) kako je – da pojednostavimo – svijest ljudi uvelike određena njihovim vlastitim položajem u okviru cjelokupnih društvenih odnosa (posebno onih [društvene reprodukcije](#)), a ne njihovom inteligencijom:

"Način proizvodnje materijalnog života uvjetuje proces socijalnog, političkog i duhovnog života uopće. Ne određuje svijest ljudi njihovo biće, već obrnuto, njihovo društveno biće određuje njihovu svijest."

Mada je to mišljeno uglavnom općenito, može se primijeniti i na većinu jedinki ljudskog roda, posebice ako njihovo pravo mišljenje nije zamaskirano egzistencijalnim pritiskom i strahom. Da ne ulazimo pretjerano u švicarsku povijest (počev od bankarskih tajni koje su im privukle novac najvećih svjetskih lopuža, preko skrivanja nacističkog blaga opljačkanog od Židova, itd.), pogledajmo samo noviji [primjer](#):

"Otkako je u Rüşchlikon, uspavano seoce u Švicarskoj, stigao Ivan Glasenberg, izvršni direktor diva "Glencore", bogati stanovnici ne znaju kamo s prihodima od poreza. Međutim, u Zambiji gdje je "Glencore" većinski vlasnik najvećeg državnog rudnika bakra porezi su sporna tema koja pridonosi siromaštvu. Glasenberg je 2011. kada je tvrtka izašla na burzu zaradio 9,6 milijarda dolara. Njegovi izdaci za poreze u toj su mjeri preplavili blagajne Rüşchlikona da je gradonačelnik odlučio sniziti poreznu stopu, i to za 7%. No to i nije usrećilo stanovnike Zambije koja je bogata bakrom. "Glencore" ondje posjeduje 73% rudnika bakra "Mopani" koji je uz to i jedan od najvećih rudnika u zemlji. Nažalost, Zambija se nije obogatila zahvaljujući svojim nalazištima bakra. Njezini rudnici su doslovno svi u vlasništvu korporacija. U posljednjih 10 godina izvukli su bakar vrijedan 29 milijarda dolara, a Zambija je i dalje jedna od 20 najsiromašnijih zemalja na svijetu. Pa zašto bakar nije smanjio siromaštvo u Zambiji, nego je pomogao stanovnicima Rüşchlikona? Opet se sve svodi na poreze, odnosno u slučaju Zambije, na izbjegavanje poreza, te iskorištavanje poreznih rajeva."

Nije zgorega reći kako je, uoči referenduma o smanjenju menadžerskih plaća, isti

"Ivan Glasenberg, CEO korporativnog giganta GlencoreXstrata, već najavio kako će kompanija napustiti Švicarsku ukoliko inicijativa '1:12' prođe ističući kako se radi o 'katastrofi'".

Bilo koju "prosudbu" koja ignorira povezanost ekonomije sa ostatkom svijeta, te stoljetnu pljačku najsiromašnijih, a sirovinama bogatih država, lako je razbiti slijedećim fiktivnim primjerom. Ogradite Švicarsku (ili ma koju drugu visokorazvijenu zapadnu zemlju) zidom visokim 10 metara, minskim poljima i embargom na promet sa ostatkom svijeta, drugim riječima – prepustite je samoj sebi! - pa onda dugoročno pogledajte kuda bi ih odvela "marljivost" stanovništva, i bi li ono i dalje odbijalo inicijativu o smanjenju "neboderskih" menadžerskih plaća! Kad ljudi ne iskorištavaju druge ljude, ako postoji uzajamno poštovanje ne samo spram najdražih i najbližih, već prema svim ljudima, onda čovjek nužno počinje socijalno razmišljati. Interes (onaj prekomjerni) sve to razbija u paramparčad, a posebno "visokoetične" vjerske floskule kojima se prikriva vlastito licemjerje. Svijet je danas upravo takav, mozaik razbijenih krhotina koje čekaju da se slože u skladniju cjelinu od prevladavajuće. Najčešće takvi pokušaji (harmonizacije društva) završavaju krvavim revolucijama, a usvajanje ZOD-a u velikoj mjeri bi smanjilo – mada ne i otklonilo – tu opasnost.

Prigovor protivnika ZOD – posebno kapitala i onih što su srećom zaposleni (mada bi ga i oni primali) - da njegovi primatelji ne bi imali motiva tražiti posao, nije ozbiljan. Nezaposlenost ionako - bez i sa ZOD-om – postoji; iz te mase rezerve radne snage (koja se teorijski nastoji braniti i osnažiti doktrinom o navodno "prirodnoj stopi nezaposlenosti", što apriorno obezvrjeđuje veliki postotak stanovništva beskrupulozno i "prirodno" smještenog u nezaposlene) kapital regrutira potrebne radnike, istovremeno koristeći tu gomilu za ograničavanje plaća svojih zaposlenika. Kao prijetnju i ucjenu evidentnom zamjenljivošću pretjerano "zahtjevnih" radnika, ili u slamanju štrajkova. S druge strane, vitlanje kapitala o usmjerenosti ljudi da uvijek teže boljemu, nalazi se u koliziji sa spomenutim argumentom kojim odbijaju realizaciju ZOD-a. Većina bi i dalje tražila posao, nezadovoljna minimumom koji im osigurava tek preživljavanje na socijalnoj margini. [Dosadašnja iskustva](#) na području prehrane, zdravlja, obrazovanja,

infrastrukture, te ekonomskim aktivnostim, s ograničenim projektima te vrste su više negoli pozitivna. Neograničeni razvoj koji bi svima pružio posao (pod kapitalom nametnutnim uvjetima!), ionako ne postoji – ograničen je prvenstveno sirovinskim i ekološkim razlozima. Daklem, posao se može očekivati tek pri otvaranju ograničenog broja novih radnih mjesta, odlaska radnika u mirovinu, ili čekajući da nekome smrkne (dobije otkaz) kako bi drugome svanulo. Usto, [prekarni odnosi](#) koji favoriziraju privremeno zapošljavanje – čija je navodna nužnost podvaljena sintagmom o "fleksibilnosti tržišta rada" - zadajući smrtonosni udarac socijalnoj sigurnosti stanovništva pretvorenog u suvremenu robovsku radnu snagu uvijek dostupnu kapitalu, s prijetnjom banaka o pljenidbi imovine i deložacijama kad uslijed gubitka posla postanete nesposobni vraćati kredite, trebali bi biti argumenti radno zavisnog stanovništva u korist prihvaćanja ZOD-a. Dok suvremena tehnologija ide u prilog povećanju nezaposlenosti, povećana produktivnost (uz nepravednu i neopravdanu raspodjelu svjetskog bogatstva) istovremeno stvara osnove za ostvarenje zajamčenog osobnog dohotka. S druge strane, smanjenje socijalnih tenzija uzrokovano programiranim urušavanjem socijalne države, koje u sazrelim povijesnim okolnostima uzrokuju krvave revolucije, moralo bi potaknuti kapital na takav korak. Nikad on to ne radi dobrovoljno, već uvijek čeka do zadnjeg trena kad biva prisiljen na promjene (sjetimo se nedavnih, na vrhuncu svjetske bankarske krize, zahtjeva nekih milijardera za [povećanjem poreza](#) najbogatijima, što je smirivanjem ekonomske situacije odlepršalo u zaborav).

Logika je sa spoznajne, neopterećene misaone strane, uvijek iznad interesa - mada je ovaj spreman do besvijesti je silovati – pa potom postoji jednostavni savjet protivnicima ZOD-a: ako ste protiv, onda osigurajte svim ljudima posao sa pristojnom, za ljudski život primjerenom plaćom! Ili se javno izjasnite kao predatori koji sva sredstva, uključivo moralističke floskule kojima obasipate javnost skrivajući svoja djelovanja iza njih, koristite za legaliziranu pljačku bližnjih. Legalno je nešto što jeste po zakonu, ali ne mora biti legalno s etičkog stanovišta. Prvenstvo etike nad zakonom je nedvojbeno: ne mora se ona prilagođavati njemu, već upravo obrnuto! I kad većina ljudi shvati pretjeranu koliziju zakona koji "legaliziraju" pljačku, i etike – padaju u krvi i zakoni, i vlast i raskrinkani nositelji nemoralnih društvenih postupaka. Kapitalizam kao sustav je

povijesno bio vrlo prilagodljiv novim okolnostima (zanemarimo sad njegove žrtve), te mu se još jednom pruža prilika da produži svoj "životni vijek". Povijesno gledajući, međutim, jedina ispravna opcija je srušiti ovako nepravedan i neljudski sitsem do temelja, pokušavajući izgraditi ljudima primjereniji. Čovjek je – za etične ljude – uvijek prije profita. Vjernici pak nek' iznova pročitaju svoje "knjige nad knjigama", i pokušavajući shvatiti njihov sadržaj pristupe promjeni stanja - ne propovjedima i milodarima, već temeljitom društvenom promjenom. Raznorazni vjerujući širom svijeta [čine](#) oko 85% ljudske populacije, s "uvjerenjima" prepunim ljubavi prema bližnjima, istovremeno praktično izražavajući netrpeljivosti spram inovjerujućih. Kao ogromna većina čovječanstva, oni u milijunima učestvuju u krvoprolićima širom planete, a tek onima najzamaglenijih umova koji nisu sposobni zapaziti raskorak između "veličanstvenih" učenja i najprizemnijih djela, potreban je rezultat novih naučnih istraživanja koja *"opovrgavaju dosadašnja mišljenja"*. Naime, [pokazuje se](#) da su *"djeca iz ateističkih obitelji altruističnija i ljubaznija od onih iz vjerničkih"*! Niti en masse abolirajući nevjernike ili optužujući vjernike, jer naravno da svi ljudi nisu isti a svijet dijelimo zajedno, ali vodeći računa o brojčanoj učestalosti posljednjih u vođenju svjetskih poslova, njihov je doprinos svijetu kakav jeste (sramotno jadan) barem 5-6 puta veći. Daklem bi sami vjernici – ne čekajući vječno *Spasitelja* koji nikada neće ni doći – bili sposobni prihvaćanjem ZOD-a, na najvjerodostojniji način realizirali vjekovne propovjedi o vrijednosti ljudskog bića, iza kojih skrivajući svoje prevladavajuće interese (ili, treba priznati – vlastitu nemoć), demonstriraju njihovu bezvrijednost ukoliko nisu u njihovoj službi. Unižavajući nesvjesno tako sebe sama pred moralnijim ostatkom čovječanstva (bez obzira na svjetonazore) i božanstva iza kojeg se sklanjaju. Dakako da isto vrijedi za sve pripadnike ljudskog roda, ma koju vrstu imaginarnog, iracionalnog ili verbalnog štita isturili pred sebe, kako bi sačuvali status koji im odgovara, a na račun ostalih pripadnika vrste. Nažalost, svoj su položaj spremni štititi i oružjem.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>